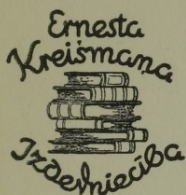

A
13510

INGRIDA
VIKŠNA
RŪCĪTAIS
PRIEKŠ

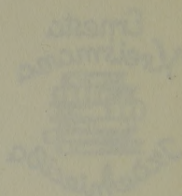

Mīļotājam un tik smiltājam

Jānim Veselim -

Augstis Vīdman

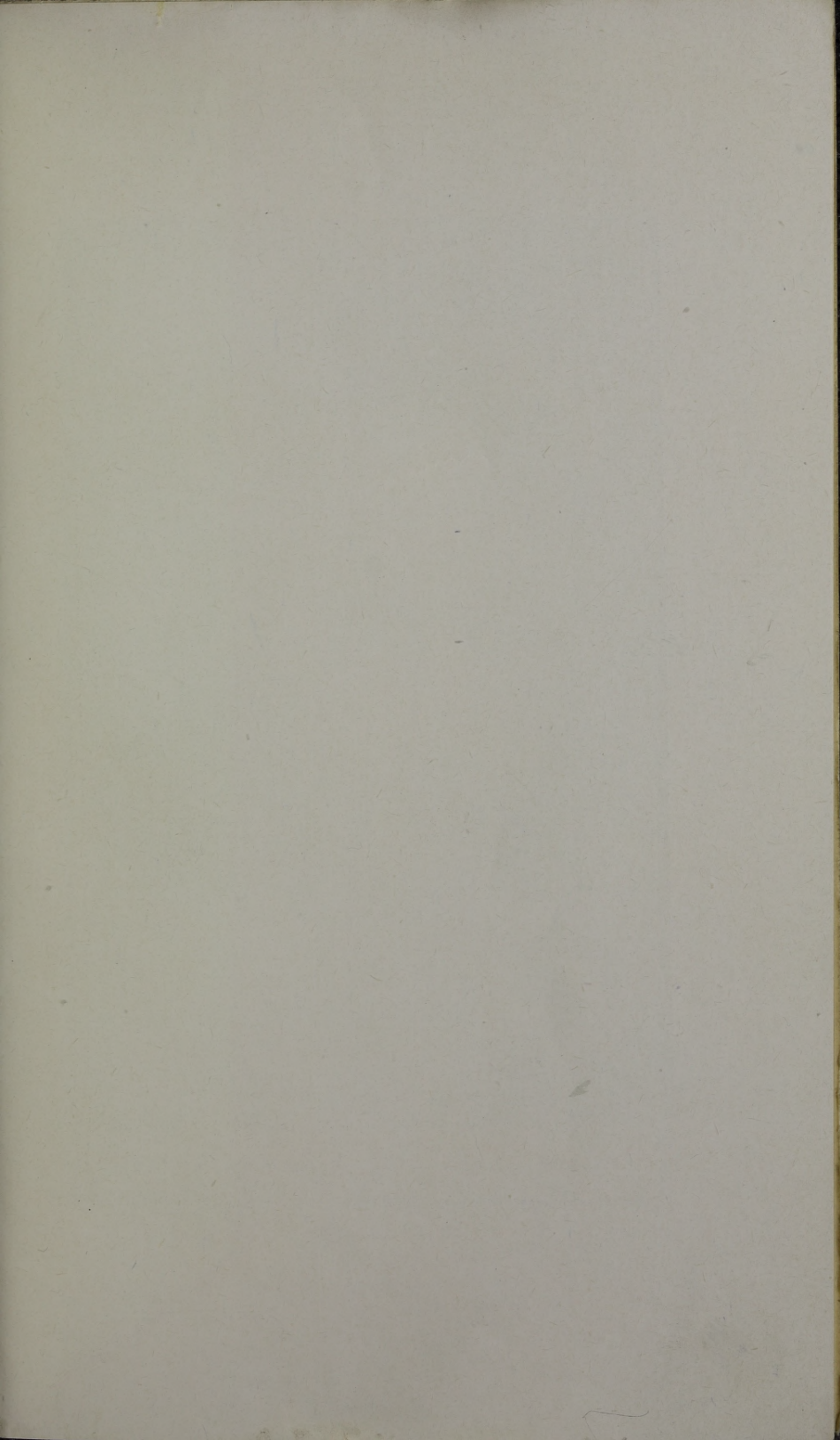
1943. gada 12. II.

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

L A
13510

LIBRARY OF THE
RIGIJA
1914

Ingrīda Vīksna

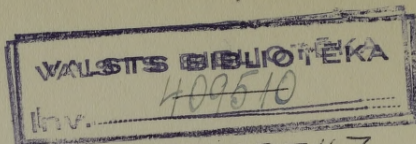
Rūgtais prieks

D z e j a s

Ernesta Krašmaņa izdevniecība Rīgā

810-1

U

0309092347

Oļģerta Saldava grafika

AfV Nr. IL/00388. Metiens 1500 eks.
Iespiesta un ievākota spiestuvē „Tēviņa”.
Iznākusi 1943. gada janvārī.

BIEDINĀJUMS

Reiz būs tev raibie svārki jānovelk,
Un tad sev apnicis, pilns sūru nievu,
Tu dziļā tumsā iesi sastapt savu Dievu. —

Tik kluss būs ceļš, kas tevi vadīs prom,
Ka tava elpa skaļāk teiks kā vārdi,
Ko labprāt tu ne sev, ne savam draugam rādi.

Vairs tevi neglābs spožums svešs un lēts —
Kā vakars pelēks kļūs viss mūža gājums,
Un pretī nāks tavs tukšums, gļēvums, vājums.

Tev seju kapās spalgu smieklu šalts,
Ko, sevī slēpdams, skaļi būsi smējis
Tad, kad bij atzīties un klusēt vajadzējis.

Nekas tev nebūs dziļi sirdī svērts —
Ar viegliem zvārguļiem, ar košu kņadu
Tu būsi aizvadījis mirkli, stundu, gadu.

Un tad tev raibos svārkus novilks Dievs. —
Vai tiešām tik vien pats tu būsi bijis?
Un pazemots Viņš klusēs, tevi ieraudzījis.

GĀJĒJA DZIESMA

Izgaist krasts un nozūd mala,
Kur vēl biju vakarīt.
Šodien savam ceļam gala
Nespēju vairs saskatīt.

Degošs mēness, augstu kāpis,
Nebeidzamu ceļu veļ.
Gars, pats sava spēka slāpis,
Negausīgiem malkiem dzeļ.

Nedrošs solis, zemi taustot,
Baigu dziļu straumi brien.
Paiet nakts un, gaismai austot,
Jauni vēji pāri skrien.

Drebot rokas aizklāj seju —
Tumša baisma sirdi māc.
Kurp es eju? Kurp es eju?
— Ceļu rādot, pretī nāc.

DZĪVĪBAI

Es gribu dzīvot un līdz pašai dzelmei
Pie taviem noslēpumiem, dzīve, nolaisties.
Kas zvaigznēs rakstīts stāv? Varbūt, ka mani sies
Ar trulām važām nespēks grūts, un smies
Pats liktens sejā ļauns un īgni liks lai lej
Dievs vīnu kausā to, kas rada vērmelei?

Man baiļu nav. Koks uzšķērž zemes miesu,
Ar saknēm līdz pat zeltam urbdamies.
Man netrūks pazemības bikli noliekties
Tam, kas bez mīlestības reiz man gaŗām ies,
Bet ja man sniegs to niecīgu un liesu,
Es iešu pati ņemt tad savu dzīves tiesu!

STRAUME

Upe ir dziļa un plaša,
Krasti ļodzās un drūp.
Nemierīga un aša
Straume pār atvaru klūp.

Vilnis šķiež sidrabu sikstu,
Dzelmē spīguļo zars:
— Lai es tev neapnikstu,
Nerimis mainās mans gars.

Mainās gaisma un ēna,
Straumei nav miera nekur.
Mūžības šalkoņa lēna
Savos krastos to tur.

MIRKĻA SPOŽUMS

Vai es izdegšu šodien vai rītu,
Būs mans spožums vienādi zilgs.
Vai es izdegšu šodien vai rītu, —
Trejus mirkļus dzīve šī ilgs.

Lielā gaismā, paveņot acis,
Dzīves brīnums atnāca kairs,
Un kā vilnis, krūtīs man placis,
Alkās šūpot nebeidza vairs.

Sevi dienu nemierā sviežot,
Katru brīdi jūtu kā kvēl
Mirkļa spožums, pāri man šķiežot
Savu ātro pīrboņu vēl.

Vienā mirklī izskanēs dziesma,
Rimsies dienu putenis košs,
Vienā mirklī izdzisis liesma, —
Sejā paliks atspīdums spožs.

Vai es izdegšu šodien vai rītu,
Būs mans spožums vienādi zilgs.
Vai es izdegšu šodien vai rītu, —
Trejus mirkļus dzīve šī ilgs.

NEMIERS

Nekad man nepietiek — ne tavas elpas mīlās,
Ne diezgan steigas stundās vienmuļās.
Slīd pārāk gausi visas dienas zviļās,
Un pārāk rāmi asins dzīslās lās.

No mežu dziļumiem verd mūžam smaržas sīvas,
Un stiegras saknes spraucas zemi šķelt,
Tik katram rītam pietrūkst elpas dzīvas,
Kur nežēlīgu prieku dienai smelt.

Nekad man nepietiek — ik tuvums šķiet vēl tālu,
Un naidis neviens nav diezgan dziļš un ass.
Griež katra stunda pretī vaigu bālu,
Un, iegūts reiz, viss sabrūk sīks un mazs.

SEV BISTA

Es sevi izsvaidu ik brīdi visos vējos,
Un katrā liesmā kūst mans dzīves zelts.
Nevienās dzīrās ātrāk nemitējos,
Līdz pēdējs kauss ir tukšs no lūpām celts.

Man pietrūkst spēka mirklim darīt galu,
Lai gan es zinu, ka zem katras dzelmes
Ir zaļas gļotas, smilts pret krasta malu,
Un vienmēr dzestrums nāk pēc dienas svelmes.

ATZIŠANĀS

Kā auksta glodene skauj vienaldzība prātu
Un prieku vakarējo saltā mierā auž.
Jau jūtu — apnikums uz pieres glūnīgs snauž
Un mirklī gaismu izdzeņ, gadiem kaisli krātu.

Un kaut es bargi savu sirdi rātu,
Tik pat būs vienaldzīgi zars man jānolauž,
Kas rūpju pilns pār svelmi ēnu glauž,
It kā es pateicības nekad nezinātu,

Jo spēka trūkst man atzīt savu vainu,
Ka mīlu to, kas ļauni sit man sejā,
Bet pazemīgo prom no sevis gainu.

Pat kalna ilgojos tik tad, ja esmu lejā,
Un glāstu iegūto pret citu steigā mainu,
Lai tālāk trauktos nemierīgā skrejā.

SONETS

Kāds samezglējies zars man noliecies pār ceļu,
Un vairs ne atgriezties, ne gaļām paiet ļauj.
Ar pirkstiem stiegrainiem tas mani cieši skauj,
Un tumšu zemes sulu savā elpā smeļu.

Es lapu vilni zaļo prom no sevis veļu,
Bet roka negausīga sniedzas, augli rauj,
Kas rūgts kā vērmele, bet aiziet neatļauj,
Kaut, sevi nicinoš, to nolādu un peļu.

Nu zars kā ērkšķis plēš un sirdij cauri spraucas,
Ar manām asinīm tā sula kopā jaucas,
Bet es vairs nezinu, kas sāp, kas prieku dara.

Un tad es padodos, lai paliktu, kur esmu.
Jau atkal skaidri jūtu sava liktens dvesmu —
Kā mirklis prieks ir īss, kā nakts nāk smeldze gaļa.

DRUDZIS

Smiltis virpuļo, tuksneši kaist,
Upes sausumā mokās.
Pēdējā malka paliekas gaist
Karstās un drebošās rokās.

Acīs svelmaini putekļi krīt,
Saule pelnos slēpj vizu.
Slāpēs veltīgi lūpas ir trīt
Kokam pret gruzdošo mizu.

Ēnas aizdegas, avoti kūp,
Liesmu spīdumā baigā
Sausas un pelēkas asaras drūp
Izmocītajā vaigā.

Un tad asiņu jūra veļ
Savu pēdējo vilni. —
Visi kausi, kas krastā to ceļ,
Nogrimst dvēseļu pilni.

SMILŠU VIESULIS

Smidz gaisā karstas izslāpušas smiltis,
Krīt acis, krūtis krīt un saēd sirdi.
Tu dzirdi,
Kā tās visapkārt sijājas un ņirkst,
Kā graužas domās, asinīs un mirkst
Tur, kamēr aizskalo tās drudžains pulss.
Vēl vienmēr gaisā griežas sausas smiltis — —
Nu tās jau sejā sāp, drīz plecos guls,
Un baismā sārtumā kaist asie graudi.
Tu raudi,
Bet tās nav asaras, kas acis milst —
Grauž uguns plakstienus un elpa dilst,
Un sausā viesulī smok mokās sirds.

MIERS

Reiz jau stāsies upe šī
Gurusi pret krastu,
Lai tu kādā pavēnī
Beidzot mieru rastu.

Tālāk straume negribēs
Steigties par to vietu,
Kur pār tevi nozibēs
Vēsu zvaigžņu lietus.

Blāva migla pacelsies,
Kur tu malā kāpsi.
Citas laivas gaŗām ies,
Bet tu miera slāpsi.

ATTEIKŠANĀS

Kaist saulē dārzs, viss vienos augļos briezdam,
No plūmēm melnām zelta sveķi lās,
Un, smagu ēnu pāri kalnam sviedzams,
Zem savas nastas līcis,
Zaļš vīna koks pret sauli paklanās.
Tur tevi dusēt sauc zem vieglām smilgu skarām,
Tu atskaties un, dziļās alkās tvīcis,
Tam paej gaŗām.

Plūst ātra upe, vilnis guldz prēt krastu,
Un koŗa straume pāri oļiem murd.
Slēpj vēsa dzelme pēŗli neatrastu,
Un puŗe putās līgo.
Dziļš nemiers krūtīs lielas slāpes urd,
Un kaut tā gribētos pēc malka liekties kāŗi,
Tu paskaties, kā baltie zvirgzdi spīgo,
Un brieni pāŗi.

Un tad tavs ceļš starp sveŗiem soļiem jauca.
Slīd spoŗa gaisma pāŗi dvēselei,
Kad simtu balsīm pretī jāatsaucas,
Un viegli paņem kausu,
Ko drauga roka pilnu tumŗa vīna lej;
Bet tad, ap sevi jauzdams spīdekļus un māŗus,
Tu rūgtā malkā izdzeri to sausu —
Un paej sāŗus.

Viss zemes koŗums nu tev guļ pie kāŗām,
Bet tu tam gaŗām ej, tu steidz uz māŗām.

NOJAUTA

Izbrista asiņu jūra,
Mierīgas kļuvušas kājas.
Dvēsele gurusī meklē
Savam nemieram mājas.

Tālumā iedrebas zeme,
Sirds vēl saraujas bailēs.
Vai jau atkal pār mani
Nāves spīdekļi gailēs?

Velti. — Šī diena bij liela.
Diena ar mokām un slāpēm.
Mani tā pārdedzināja,
Rūdīja priekam un sāpēm.

Neredzu laba, ne ļauna —
Skumjas, vajātas sejas.
Kas gan visiem aiz pleca
Mums tik griezīgi smejas?

MIERINĀJUMS

Aiz kalniem tāla gaisma svīst.
Es noliecos un jūtu:
Gaist murgi, visas vainas dzīst,
Un pāri man tāds klusums līst,
It kā es viena būtu.

Nu savu sirdi izpazīt
Ir pienākusi stunda.
Var verdošs piķis pāri līt —
Man tāla gaisma sejā krīt
Un pestīšanu junda.

VEĻU UPE

Visu nakti man gar logu migla tumsu brien,
Visu nakti smagas ēnas kailus zarus sien.

Blāva upe klusu čalu iepeld debesīs —
Vai tā mani kādreiz līdzī sev turp aiznesīs?

Visu laiku, kur es stāvu, smilts zem kājām irst,
Vēsa straume pamet vilni manu krastu cirst.

Gulgo tumsa svešu dziesmu, sveši soļi skan —
Vai tur kādi tāli viesi atnākuši man?

Nodreb saknes, nodreb zari, zemu liecas koks,
Apkārt dobji šalcot vijas veļu upes loks.

Tālas sejas, svešas sāpes gaŗām aizslīd man,
Un es redzu pati sevi projām aizejam.

SMILTIS

No zemes paņemts tu esi, par zemi palikt tev būs —
Trīs sauļas dzeltenu smilšu reiz dunot pāri tev grūs.

Bet vēl tu maldies šai dzīvē, kaut smiltis soļi tev grimst,
Vējš negants griež putekļus grīstī, līdz iekrīt zaros un rimst.

Un brīžiem tev liekas, ka plakstos tie iebirst un nelāgi grauž,
Sirds iedrebas nojautās tālās un savu likteni jauž.

Tu redzi — no trūdainās zemes pret sauli paceļas zieds,
Bet saknes pīšļos tam piņas un galvu pretī tiem liec.

Tu zemes krāšņumā tveries un mirkli tev aizmirsties ļauts,
Bet, skūpstā pieveŗot acis, tu dzirdi — jau prom tevi sauc.

Vēl vienu vārdu čukst lūpas, vēl brīdi kavējas skats,
Bet smiltis līp tev pie rokām, un smiltis iestiedz tu pats.

No zemes paņemts tu esi, par zemi palikt tev būs,
Trīs sauļas dzeltenu smilšu drīz dunot pāri tev grūs.

BURVĪBA

Kā dziesma, kas pūcā lūvā, kādā lūvā
Kāds vārds slēpj noslēp, kas pūcā lūvā,
Pūcā lūvā arī pūcā lūvā.

Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Tāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā.

Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā.

Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Tāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā,
Kāds pūcā lūvā, kas pūcā lūvā.

Tā balss, tā elpa, kas pāri man plīvo,
Bet burvība ļauna slēpj cilvēku dzīvo.

BURVĪBA

Nu lietas, kam pieeju tuvāk, kļūst tālas —
Koks sulu slēpj serdē, zars saliecas īdzīgs,
Putns izbijies aši paceļas spārnos.

Skan griezīgi meli visklusākos vārdos,
Tuvs glāsts kļūst rūgts un sitenam līdzīgs,
Pār seju trīs ēna, sagumstot sāpēs.

Kur skaņos — viss aizslīd, dilst elpa, smok slāpēs,
Dreb nemiers un tiecas lauzt tālumu spīvo,
Bet nevarīgs sabrūk pats savās alkās.

Kā sapnī dzirdu vēl svešādās šalkās —
Tā balss, tā elpa, kas pāri man plīvo,
Bet burvība ļauna slēpj cilvēku dzīvo.

TĀLUMS

Tu uzliec man roku uz krūtīm, tu uzliec man roku uz pieres,
Aiz rūtīm krīt ledainas lāsis. Tu nemieru sirdī man ienes.
Kā pilieni sadrūp aiz stikla un paliek tur dzestri un tāli,
Tā roka, tik vēsa un bikla, bez tuvuma aizslīd man pāri.

Kā satvert to gaisīgo putnu, kas apkārt mums lido ik brīdi,
Bet nesakļauj spārnus ne manas, ne tavas dvēseles kokos?
Es tevi zinu un jūtu, bet tuvāk tu nenāc ne sprīdi,
Un visu laiku ar to, kas neizteikts paliek, es mokos.

LĀSTS

Manai ēnai nepieskaries, slēp no manis savu seju —
Kādas burvju varas gūstā savu posta ceļu eju.

Smiltis sadeg manā plaukstā, savīst augļi dārzā zaros,
Ja es, lielās slāpēs gurstot, rokām koka mizai skaņos.

Uguns saplok manā elpā, salna ziediem pāri klājas,
Tiklīdz tīru straumi manu, dzidrais ūdens tecēt stājas.

Vārdi sarec man uz lūpām, tikko runāt dziļi alkstu,
Trula ēna pārslid pāri, ja reiz vēsa glāsta salkstu.

Savu seju nepazīstu, kad sev pati pretī veļos —
Vienmēr mani slāpes moka, bet nekad es nepadzeļos.

Manai ēnai nepieskaries, slēp no manis savu seju —
Lāsta zīmi pierē nesot, visam pāri, gaļām eju.

ZVAIGZNES

Sidraba vītols likst trīsēdams

Ēnai ūdenī pāri,

Tālas zvaigznes stars slīdēdams

Vilnim pieskaņas kāri.

Vēsas zvaigznes spīd debesīs,

Dzelmē atspīdums kaņas;

Ēnu augšup kas uznesīs?

Dzelmē nav nolaisties varas.

Velti, ai velti ir ilgoties,

Vienādi tālas tās spīgo

Augstumā pretī tām tiecoties,

Lejā, kur atspīdums līgo.

MINĒJUMS

Kur tu esi, kur ir tava īstākā seja,
Dvēsele lepnā, dvēsele biklā un labā?
Nu jau tik ilgi, kopš tavās pēdās es eju
Un tomēr nezinu, kur savu spēku tu glabā.

Vai tu esi tā saltā ar spītīgo pieri,
Ledainu roku kas nomāc asākās sāpes,
Jeb vai dziļi sevi kā sveķainu lāpu
Kādu skarbu, degošu vainu tu nes?

Jā — arī lepnums, kas tevi kveldējis cietu
Un kas otru noliec līdz zemei un dzeļ,
Varbūt kādreiz griež savu smīnu pret tevi
Un pret sevi roku pats sitienam ceļ.

Un tad nāk diena, kad pēkšņi visklusākā stundā
Nolīst pāri tev miļums kā senajās gleznās,
Dievmāte lēnā kur pāri pār postu un vainām
Klāj sava tērpa krokas dārgās un greznās.

Dvēsele lepnā, dvēsele biklā un labā,
Tavās pēdās ilgi un tālu ir iets,
Bet vēl vienmēr sevi tu svešumu glabā,
Un vēl vienmēr sevi minēt tu liec. —

PIE JŪRAS

Kāds klajums bezgalīgs. Tik mani soļi
Krīt smiltis baltajās. Krīt viegli, vāri,
Bet vilnis lēns slid pēdām krastā pāri.

Kāds klusums bezgalīgs. Tik mani vārdi
Krīt kādā sirdī klusi, nemanāmi,
Bet vējš tos aizšūpo pār priedēm rāmi.

Zūd smiltis pēdas. Neskaņ sirdi vārds,
Un dzīves burzmā pazūd cilvēks kāds.

PĀRI

Tevis te nav,
Tik tavi soļi dim kailajā telpā,
Un ledaina migla spiežas man elpā,
Jo tevis te nav.
Tavus pirkstus turu es plaukstā,
Bet katru brīdi kļūst tiem saltāk un aukstāk,
Jo tevis te nav.
Tavi vārdi skarbi krīt klusumam pāri,
Bet kā man tos saprast, kā saklausīt kāri,
Ja tevis te nav?
Slīd ēna pierēi tev pāri. Un tad kāda roka.
Tā, liekas, ir mana. Un ēna krīt ārā no koka. —
Bet viss, viss gažām tev aizslīd un pāri . . .

VĒLĒŠANĀS

Zils zibsnī ledus pāri straumei ašai,
Bet dobji dunot tumša dzelme kūš.
Vai lemts man kādreiz ieskatīties būs
Līdz dziļās plūsmes bezgalībai plašai,
Truls enkurs smiltīs iecirties kur rūs?

Prom negriez vaigu. Salta gaisma plūst
No zvaigznēm bezgalvienaldzīgām, rēnām.
Es labprāt roku uzliktu tev lēnām
Uz pieres vēsās, lai tā mieru gūst
No mūžības un dzīves baigām ēnām.

VIŅĀ PUSĒ

Es esmu šeit. Tu esi viņā pusē,
Vai roku sniedz, lai lūpas aizsedz skūpstā,
Vai saki ko, vai ilgi, dziļi klusē —
Es esmu šeit, tu — vienmēr viņā pusē,
Un katram jāpaliek mums savas dzīves gūstā.

SKAĻUMS

Mans skaļums šļāc kā ūdens siekstām pāri,
Kas samirkušas dzelmes tumsā trun,
Bet spoža straume liksmi ņirb un dun.

Ar sīkiem gružiem aizpeld puķe līdzī,
Ko vajadzēja krastā paglabāt,
Nest vilnim viegli, straumei malā stāt.

Rimst dziesma vēja brāzmā apklususi,
Un lapa drebēdama lejup krīt.
Kādēļ tik grūti to ir noglāstīt?

Un tad nāk stunda vientuļa un smaga —
Kā dziļa vaina klusums jāizkiedz,
Bet neskan balss, un bailes runāt liedz.

BAILES

Dun dzīru troksnis, elpas, smiekli jaucas,
Krīt ātri skūpsti, tumsā krīt un gail,
Bet tev no sevis un no laimes bail.

Ar ļaunu prieku laiks pret rītu traucas,
Nakts kausā smagu, karstu vīnu lej,
Bet tu to atraidi un projām ej.

Dreb logā mēness, rokas cieši skaujas,
Un kāras lūpas tiecas tevi dzelt,
Bet tev nav spēka savas pretī celt.

Kā klusi spārni divas ēnas kļaujas,
Aiz pleca rīts jau bālus smieklus smeļ,
Bet tu bez domām dziļā tumsā ej, —

No sevis projām dziļā tumsā ej.

ŠĶIROTIES

Vai manā skatā atplaiksnijās viss,
Ko izjutu šai brīdī grūtsirdīgā?
Nu likās — tālāk ceļā vientulīgā
Viss senais gaišums pēkšņi apdzisis.

Kā lietus vēss pār mums bij nolijis,
Kad saskatāma katra pēda sikā
Ir zemē izmirkušā, rudenīgā,
Kur solis nelāgs dubļos iestidzis.

Visnotaļ miklums smidzināja sejā
Gan tev, gan man. Un diena kļuva salta.
Gurds putns gažām slīga tālā skrejā,

Bet tad pār zemi vilkās migla balta,
Un skumjiem spārniem nolaidās tas lejā,
Kur pērnā kūla kailā vējā kalta,

Un svešums tumsu iesvieda mums sejā.

NAKTS UN LĪLIJAS

Vēl ir gaisma. Tad ātri sāk satumst,
Un tu lēnām atplauksti, mirdzošais zieds.
Savu blāvo gaismu ēnās tu liec,
Smaga smarža ceļas pār plecu un sagumst
Tālu krēslā, kas palēnām paceļas telpā,
Un tu iegrimsti naktī, iegrimsti dziļi man elpā,
Līlijas zieds.

Vēl tu esi. Tad lietas kļūst tālas,
Un es iebrienu sevī kā mūžībā laiks.
Aizslīd baltis, un klusums šūpojas baigs,
Šūpojas ēnas, šūpojas līlijas bālas,
Un es nedrošiem soļiem neziņā eju,
Kur kādu tuvumu jūtu, kādu aizslēgtu seju,
Satikt sevi.

TUVUMS

Plaukst klusums siltiem pelēcīgiem ziediem,
Ņirb tāli smiekli un tad irst un zūd.
Es projā aizgriežos no ceļiem ietiem,
Lai viena balss man troksnī nepazūd.
Lai viena balss man troksnī nepazūd,
Es dziļi ieklausos un veļos sevī,
Kā rāmā rītā krēslains svešums zūd,
Un redzu — atspīd mana seja tevī.

LEONĒDA PAR SVĒTO JŪRI

Mu die kuru dāvēti svētā Jūri
Tev die kuru dāvēti, svētā Jūri
Līgavīti sagādāti mē mēru diei,
Kam es gādāšu dāvēti, svētā Jūri,
Pāvēti svētā, kuru dāvēti diei.

Kam svētā dāvēti diei mē diei
Die die diei diei diei diei diei,
Ja mē diei diei diei diei diei diei,
Svētā diei diei diei diei diei diei,
Līgavīti diei diei diei diei diei.

Ja mē diei diei diei diei diei,
Kam diei diei diei diei diei diei,
Ja mē diei diei diei diei diei diei,
Die die diei diei diei diei diei diei,
Kam diei diei diei diei diei diei.

Mu die diei diei diei diei diei diei,
Diei diei diei diei diei diei diei diei,
Tu die diei diei diei diei diei diei diei,
Diei diei diei diei diei diei diei diei,
Die diei diei diei diei diei diei diei.

Tālumā noplandās rūsa, —
Gaismā pazib tavs vaigs.

LEĢENDA PAR SVĒTO JURĪ

Nu jau kuŗu nakti ceļos krītu
Tev pie kājām lūdzot, svētais Juri!
Lūgsnās sagaidu es jaunu rītu,
Kas ar gaismas dzirkli, asi trītu,
Pārcērt saites, kuŗās mani turi.

Rožu kronis smagāks kļūst ik dienas
Un ik brīdi gausāk pirkstos slīd,
Jo man gribas rozes tās aiz sienas
Sev kā rotu reiz ap krūtīm vīt,
Līksmās dziesmās dienas aizvadīt.

Ja tu vienreiz mani izpestīji,
Kad pār mani pūķis ļaunais krita,
Jaunu dienu līksmi iezvanīji
Un uz brīdi labs pret mani biji,
Kādēļ gribi, lai es kļūstu cita?

Nu tu atkal tāls un svešs man kļuvis,
Stāvi vēss, tik pielūdzams un bargs,
Tu, kas visu reiz no manis guvis,
Visu aizmirsis un svētais kļuvis,
Esi manu gaišo domu sargs!

VILNIS

Kādēļ bij toreiz vilnim pāri šļākt
No viņa krasta šurp uz manu pusi?
No sēkļa neatrasta smiltis smelt
Un manam mieram piezagties tik klusi,
Ka apreibusi pretī nepaspēju
Rokas celt.

Kāds gaišums neapjausts ar spēku spēju
Man acis plaukstām pēkšņi aizklāt lika,
Un aukstām lūpām mani dziļi dzelt
Vairs vilnim alkatīgam neapnika,
Bet gribas trūka elpu tveicīgo
No sevis velt.

Nu smiltīs saknes dreb, un krasts uz leju sveras —
Grauž vilnis pamatus, un pretī dzelme veņas.

DZIESMA PAR BĒRZU

Kādēļ pirmā plaukumā un vizā
Bērzam zari noliecas un vīst?
— Dziļi ievainotam baltā mizā
Tam no stumbra saldā sula līst.

Līdz ar sauli, līdz ar pavasari
Tu nu nāc un bērza sulu dzer.
Tālu pretī liecas trauslie zari,
Un tu dziļāk svaigo brūci veļ.

Bet man liekas — ne jau bērza zari,
Manas rokas vien tev pretī līkst.
Visu saldumu tu izdzert vari,
Kas tur pavasaļa saulē tvīkst.

MELODIJA

Ļauj tavu seju aizkart rokām lēnām,
Un acis piever īsu brīdi kluss.
Slikst manas lūpas tavu skropstu ēnā,
Un plaukstas tev uz gaišās pieres dus.

Ļauj tavā elpā savu dzīvi ielikt,
Lai tavas rokas mani ciešāk tur.
Nekad man nevar tavas mīlas pietikt,
Un miera nav bez tevis vairs nekur.

KĀDĀ VAKARĀ

Starp mums pland liesma klusā zelta lokā,
Tev tur, man šeit met sejā vieglu kvēli.
Ļauj abpus ugunij kā nemierā kaist rokām,
Tad atkal visu vērsš par vēsu, ļaunu spēli.

Vai bail tev liesmai pāri sniegt man rokas
Un sadeģt, manām pretī tiecoties?
Vai bail tev uguns skarbā glāsta moka,
Kas svešu gaismu tavā sejā lies?

Nav cita ceļa — deģt vai aiziet naktī,
Kas mums ap pleciem dziļu tumsu klāj.
Zūd tavi soļi gaŗām svešā taktī
Tai liesmai gaiŗai, kur tiem jāapstāj.

BRĪNUMS

Es vēl brīnījos, kā sirds man palos
Plūst ar vēju, aizšūpojas zaros,

Es vēl toreiz nojaust nevarēju,
Vēl es tavās acīs neredzēju,

Ka jau ilgi neesmu es viena,
Ka jau ilgi, nezīn kuŗa diena,

Man kāds brīnums klusi līdz zogās,
Ilgi jau un savas kvēlās rokas

Sniedz pēc manis cauri naktij, dienai,
Neļauj man vairs ilgāk palikt vienai.

Es vēl brīnījos! Es nezināju —
Tavas mīlas tālās jausmās gāju.

Un tad bagāta kā zeme sirds man kļuva,
Jo no tevis siltumu un spēku guva.

NEPALIEC

Nē, nepaliec labāk līdz rītam —
Rīts ir tik dzestrš un vēss.
Tik skaidri zvaigznes redz krītam
Un to, cik piemircis bērzs.
Nē, nepaliec labāk līdz rītam,
Rīts ir tik dzestrš un vēss.

Nē, nepaliec labāk līdz rītam,
Klusums tik dziļš un tik baigs.
Pār pļavu miglu redz krītam,
Un svešādi skumjš kļūst tavs vaigs.
Nē, nepaliec labāk līdz rītam —
Klusums tik dziļš un tik baigs.

Nē, nepaliec labāk līdz rītam,
Kaut tevi skauj vēl un tur.
Ja zvaigzni ausmā redz krītam
Nav miera, nav miera nekur.
Nē, nepaliec labāk līdz rītam —
Kaut tevi skauj vēl un tur.

VĀJĀ BRĪDĪ

Jau virši zied. Vairs netvīkst jasmīns baltais,
Un kādai vasarai drīz zvanīt sāks.
Man domās jānovij tam vainags saltais,
Kas vairs nekad pie manis neatnāks.

Kāds skumīgs bērzs pār meža taku liecas,
Un zelta asaras man ceļā krit.
Tik tavu vainu sirds vēl piedot liedzas
Un nebeidz ciņai jaunu naidu trīt.

No zaļām sūnām trūdu elpa ceļas,
Un augstu kokā ilgi dzenis kaļ.
Man pāri dziļa salta migla zveļas,
Jo tu vairs neatnāksi atpakaļ.

ĒNA

Un nu es ieeju kā naktī klusi,
Un nu vairs neilgojos skaļu vārdu.
Kā velēna tu man uz pieres dusi,
Un es pa stundai savu dzīvi ārdū.

Nu atkal paraugos uz senu pusi
Un vienmēr ilgojos tur redzēt tevi.
Vai tava balss jau tiešām apklususi,
Ka uzlūkot vairs neuzdriekstos sevi?

Un nu es savā tumsā eju klusi,
Nekad vairs neiznākt man saules pusē.
Kur esi, ēna, kas uz sirds man dusi?
Vēl nebeidz gruzdēt uguns apdzisusē.

MOCĪTĀJS

Kāds mani tramda, nu jau kuŗa diena,
Aiz pleca skandot sīkus, ļaunus smieklus.
Nakts vidū nirdzīgs pielienot un kluss
Tas ceļas nemierīgs kā baiga siena,

Pie kuŗas nespēcīga stāvu viena,
Bet viņpus pārmetums veŗ plakstienus
Kā zvērs, kas slinkā tīksmē gurdi dus,
Un mani plosīs, kamēr nav neviena. —

Tā asie nagi līdz pat kaulam cērtas,
Sirds, klusi trīsot, vēro savas rētas
Un nevar saprast, kam šis skaudrais spēks,

Kas nomāc dienu, nakti dara baigu,
Bet rīts kad gaismā paveŗ skumju vaigu,
Es zinu — moka neizdarīts grēks.

PĀRVĒRTĪBA

Tik labs un vēss bij ūdens avotainais,
Ko tu man plaukstām dārza strautā smēli.
Tas gaŗām aizskaloja naktis aukstās
Un bulas dienas nemierīgo kvēli.

Bij liela saule. Debess, zvaigznēs rāma,
Pār seju ļāva staram tālam līt,
Un cauri zariem mēness smaidam bālam
Bij bailes manus plecus noglāstīt.

Zem pēdām kailām zāle liecās bikli,
Un ziedi mikli bijās smaržā tvīkt.
Vien rasa ziedu kausos iedzirkstījās
Un tālai sejai tiecās pāri slīgt.

Tad zeme dega, debess gruva liesmās,
Un skaņās dziesmās zaros cirtās vējš;
Un alkās grēcīgās un zibens staros
Šurp mieru ārdīt traucās negaiiss spējš.

Man bēgot jāpaklūp bij svešā pusē,
Kur lūzdams šalca ziedu klēpis kairs:
— Vairs necelies. Tik klusē, klusē, klusē,
Nekad tev nebūs senā miera vairs. —

CĪŅA

Tver šķēpu — un tev pretī lūzīs šķēps,
Svied bultu — un tev bulta krūtīs dzelsies,
Jo ciešāk bruņas tavu miesu slēps,
Jo asins aumaļaināk sirdī celsies.

Segs tavu seju vairogs asi kalts —
Tev naidnieks pretī vērsies ļaunā smīnā.
Nekad tev nebūs šķēpu nomazgāt
Tā asinīs kā kairā sārtā vīnā.

Bet stājies kailiem pleciem pretī tam
Un atsedz sirdi skaudro brūču mokās.
Varbūt tavs naidnieks šķēpu noietīs
Un uzvarēts ļims liksmi tavās rokās.

VILŠANĀS

Stingst klusums vientuļš pamestajā telpā,
Un laiks kā zelta smiltis skanot birst.
Tavs tuvums šūpojas jau manā elpā,

Un smagums viss ap mani zūd un irst.
Tik skaidri redzu tavu seju sevī,
Kā spētu to uz laikiem domās cirst,

Lai vienmēr patvērumu rastu tevī
No sava nemiera un alkām trakām,
Kas asiem pinekļiem man mūžu vij.

Bet tad tu nāc, un svešums iet tev blakām,
Ar smīnu izķēmodams tuvu seju.
Es dzirdu tevi trulus vārdus sakām

Un zinu — atkal prom no tevis eju.

KAUSS

Deg kauss. Deg liesmām zeltainām un smagām
Un līdzī tumsā vilina un sauc.
Kā rokas šonakt asins dziņu jauc
Un kausu pretī ceļ, kas pilns līdz malām
Ar liesmām plīvojošām, uguns asām smailēm,
Ar dziļu neprātu un svešām, tumšām bailēm?

To tuvāk cel. Jau liesmas sveizas sejā,
Un lielā gaismā acis jāpieveļ.
Tu izslāpis jau pirmo malku tveļ,
Bet tad bez spēka rokas noslīd lejā,
Un sīkās drumstalās guļ kauss un apdziest liesma,
Tu sevī ieklausies: tumst nakts un izskan dziesma.

KOKS

Bij pavasars. Jau visur zeme rūga,
Un sulas sitās palēnām uz augšu.
Un tad tu teici: «Ja es tevi saukšu
Un rāmi apvišos ap tevi rokām,
Tu zināsi — es esmu it kā koks
Tev sirdī sakņojies, kas sūcis mokām
Ir rūgtu reibumu un spēku viss,
Līdz savu mieru tevī atradis.»

Pret galotni tad lēni kāpa sulas.
Jau lapas raisījās un ziedi vērās,
Un pazares zem sava spēka svērās,
Kad smilšains viesulis tām pāri krita,
Un, dobji ievaidējies, lūza koks.
Vēl saknes zemes sulu augšup sita,
Un sveķiem stumbrs norasoja viss,
Bet teica kāds — koks esot raudājis.

KLUSUMĀ

Es savā elpā ieklausos un dunā,
Kas dobjās šalkās manās dzīslās list.
Ar mani nakts un senas stundas runā,
Un tumsa vēsi man pār seju klīst.

Zars nolauzts rokās manās gurdi vīst,
Un lūpās rūgtu sveķu smaržu jūtu.
Nu sena vaina skaudri sāpot dzīst
Un acīm klusām uzveļ tumsu grūtu.

Sen tavu tuvumu vairs nesajūtu —
Kā skaidas vārdi ātri gaŗām plūst;
Es savas dienas līdzī straumei sūtu,
Un dunot krasts zem manām kājām grūst.

AIZGĀJEJS

Kādēļ te kavējos velti?
Mani projām jau sauc.
Skumji šalc likteņa vēdas,
Bet tavas aizmirstās pēdas
Smiltis un ūdeņi jauc.

Ūdeņi neizsīkst laikos.
Smiltis glabā un saudz.
Kaut sevi ugunīs grūžam,
Liesmu nepietiek mūžam,
Vienmēr ir pelnu par daudz.

Tālumā noplandās rūsa —
Gaismā pazīb tavs vaigs.
Naidis mūs šķīra un gadi,
Bet tu vienmēr vēl vadi
Mani rēgains un baigs.

DZIESMA

Pēdus atklāva spārņus un rīdus klaidotis klaidot,
Klaidot klaidot spārņus pēdus un rīdus klaidot,
Vēl klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot,
Kā klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot,
Un klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot,
Un klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot,
Kā klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot,
Kā klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot klaidot.

*Slīd cauri naktij zibēdama zvaigzne,
Kā spoža asara pār Dieva skumjo vaigu.*

DZIESMA

Putns sakļāva spārnus un rimis klausījās klusu,
Klints nolieca spītīgo pieri un trīsēja sāpēs,
Vējš sastinga rāms savā steigā, iedams uz dusu.
Bez saules sasila akmens, un avoti vērās,
Uz brīdi aprima vilnis, līdams pret krastu,
Un sava spožuma jaunā neatdzērās,
Jo kalnā skanēja dziesma un reibusi slīdēja lejā,
Bet, kas to dzirdējis bija, tas mūžībai raudzījās sejā.

PRIEKŠ

Es stāvu krastā, un jūra
Ap mani šalko un dzied.
No viņu šļakatām sūra
Puķe pie kājām man zied.

Es nokrītu smiltīs un raudu —
Lai smietos, ir prieka par daudz.
Starp nomodu dzirdu un snaudu,
Ka manu vārdu kāds sauc.

TORNIS

Putns aizlaižas gar torņa smaili,
Un no viņa spārnu vieglās vēdas
Nodrūp pāris sīku māla drusku,
Kā no viegli ieskrambātas rētas.

Vēji aizmetas gar torņa smaili,
Līdzī aiznesot no tā sev elpā
Sīkus putekļus un smilšu graudus
Kaut kur tālu bezgalīgā telpā.

Dienas šūpojas gar torņa smaili,
Un kad gausi augšup ceļas skats,
Jāsaprot — tā dzīve sadrūp lēnām,
Tu kā tornis esi kļuvis pats.

CEĻĀ

Kur esmu nonākusi, un kurp šķirsies tālāk
Ceļš, kas man nemierīgs zem kājām dus?
Veņ gurda gaisma smagus plakstienus,
Sauc tāla balss, un tuva aizskan bālāk.

Man gribas noslaucīt nu visus puteklus,
Kas ceļā pielipuši man pie rokām,
Lai jaunam priekam, atkal jaunām mokām
Ceļš aizslīd pretī pazemīgs un kluss.

Nu viss ir jāaizmirst un jāatstāj aiz sevis,
Lai tīru skatu vērtos debesīs.
Pēc brīža spožums atkal apdzīsīs,
Vairs nebūs ceļa šī, vairs nebūs tevis.

CIET KLUSU

Ciet klusu, neelpo un dzirdi, kā nu krīt
Siks rāsas piliens tev pie kājām zālē.
Ir labi tā. Tikpat jau atkal rīt
Ar vieglu miglu izgaisīs tas tālē.

Ciet klusu, nerunā un jūti, kā nu krīt
Kvēls smaržu vilnis dziļi tavā elpā.
Tik nedrīkst vainagā to ziedu vīt,
Kas savam reibumam ļauj viņot telpā.

Ciet klusu, nerunā un paskaties, kā krīt
Smags pelēks mākons pamalē pret zemi.
Bet tevī miers. Var visu dienu lit,
Ja tu par sauli savā sirdī lemi.

Ciet klusu, nedomā un aizmirsti, ka krīt
Kāds savāds miklums kādreiz tev uz rokām.
Tikpat nav mirklī lemts tev izmērīt,
Kas paliek mūžībai, kas mirkļa mokām.

LIETŪ

Tai dienā lija. Ilgi, smagi lija,
Un pelēks trulums sedza mitrās pļavas.
Un tad es sapratu, ka tava dzīve bija
Bez atbalss aizlūzusi sena melodija,
Kam neatrast nekad vairs stīgas savas.

Uz koka stumbra, akmens gludā vaiga
Un tavā sejā krita lietus lēns.
Un kāda lāss tad bezgalīgi maiga
Un viegli mirdzoša un dimantaini zaiga
Tev skropstās iegulās kā miklums rēns.

Tu plaukstu pacēli un aizklāji to sejai,
Un koku zaros ietrīsējās vējš.
Bet trakā virpulī kā bezprātīgai dejai
Un priekam pēdējam, tad dubļu pilnai lejai
Bez žēlām pretī sviedās negaiss spējš.

ATVADOTIES

Tai naktī mēness cēlās skaudri salts
Un smagas ēnas cirta blāvā sniegā.
Tuvs prieks un sāpes senas grima miegā,
Un visam pāri klājās klusums balts.

Ik brīdi dziļāka tad kļuva grava,
Ik brīdi stāvāks priekšā vērsās kalns,
Pret kuŗu soļu neskarts, vizmains balts
Uz augšu veda ceļš un dzīve tava.

Un tad tāds miers, kāds ir tik Dieva elpā,
Pret jauno rītiedienu tev grieza seju.
— Man roku sniedz, es eju jau, es eju —
Dziļš lūgums izskanēja mēness telpā.

MIRKLIS

Vai tu esi krēslas stunda rēna,
Vēja pūsma, tikko plaucis zieds?
Tad, kad ceļam pāri pārslid ēna,
Jāiet turp, kur jau tik bieži iets.

Putna spārns šķeļ gaisu vieglās trīsās,
Sejā ieslīd tālas gaismas stars.
To, kas izsapņots ir ziedu naktīs īsās,
Vienā dzīves mirklī izsmeļ gars.

REZIGNĀCIJA

Pa solim atkāpjas no tevis ēnas,
Pa solim atkāpjas no tevis prieks.
Kas skaudri sāpējis, kas kādreiz dzēlis,
Nu kļuvis viss tik tāls, tik svešs un lieks.

Kas neprātīgu prieku krūtīs sviedis
Un baigas bailes, reiz to aizvadīt,
Nu sen jau pārsāpēts. Tik brīžiem tāli
Kā vientuļš mākons pāri ceļam slīd.

ĀBELES SAPNIS

Vēl man zari stingst salā,
Ēnas sniegā gulst.
Saknes droši kā alā
Zemes siltumā mulst.

Vēl ap mani plaukst vāri
Mēness, pārsla un stars.
Naktī vērdamies tāli,
Gaidās ietrīsas zars.

Kas man galotni skāra,
Vējš tas bija vai malds?
Kaut kur smarža plūst vāra,
Lejas noreibums salds.

Vai tur neatviz gaisma,
Kas tur mākoņos trauc?
Dziļā ledaina baisma
Atkal atpakaļ sauc.

Dīvains nemiers urd mizā,
Sula virmo un silst.
Drebēdams svešādā vizā
Mēness aizslīd un dilst.

Klusi paveņos zvaigznēs —
Ko tās pasacīs man?
— Tāli, tāli redzam mēs,
Zaros bites tev san.

JĀŅU NAKTS

Ceļ bajārs kausu zaraino pie lūpām,
Un viņam pretī tumšas acis smeļ.
Trīc kalnos liesmas līdzī dziesmu šūpām,
Sedz balta sagša plecus meitenei.

Zaļš zars un puķe balta nolīkst sejā,
Un viegla roka pāri pieri slīd.
To tvēris, bajārs cērtas trakā dejā,
Un spožas dzirkstis ceļa smiltīs krīt.

Deg sveķains celms, un liesmas augstu plīvo,
Vēl augstāk stipras rokas nastu ceļ.
Sķeļ lēciens ātrs ugunssienu spīvo,
Kur vilni zaļu valga pļava veļ.

Svešs zieds plaukst reibdams svešā meža pusē,
Un tāla dziesma izskan pāri tam.
Deg kalnos sārti, pusnakts dziļi klusē —
Sedz balta sagša plecus bajāram.

MĒNESNĪCA

Ļoti mierīgs aiz loga spīd mēness,
Ļoti nemierīgs svaidās mans prāts.
Šķīst gaisma pār pagalvi pikta,
Bet sirdi māc nojauta slikta,
Ka mani grib kaitināt kāds.

Ļoti mierīgi aizveņu acis.
— Ko dīdies vēl, nekauņa stars?
Ej, slepenos mīlniekus tirdi,
Bet mierā, liec mierā man sirdi,
Kas sīksta kā paegļa zars.

Ļoti mierīgs tev uzveļas mākons.
Nu lūk, — mani žēlabas māc!
Kaut žilbinot mani tu moki,
Man tūk tavi nekrietnie joki,
Jel atgriezies, atpakaļ nāc!

Ļoti mierīgi atveņu acis —
Tu raugies no zvaigznājiem šurp.
Ai zinu, reiz pienāks tā diena,
Kad, gluži bez kārībām, viena,
Pie tevis es slīdēšu turp.

VARIĀCIJA UZ VIENAS STĪGAS

Viena pati stīga krēslas vijolei,
Un tā siltā tumsā rūgti dziedot smeļ.
Piemirkusi lapa piekļaujas pie rūts,
Kāda dziļa smeldze sūru gaismu sūc,
Un par tavu bēdu ilgi krēslā smeļ
Svešā rokā trīsot, stīga vijolei.

Piever, piever acis, viena stīga dzied,
Pelēcīga puķe loga rūtī zied.
Tā kā zemes bite krēslā dziesma dūc,
Sveša roka trīsot logā tumsu plūc.
Piever, piever acis — krēslas vijolei
Viena pati stīga visu nakti smeļ.

GAISMA

Slid cauri naktij zibēdama zvaigzne,
Kā spoža asara pār Dieva skumjo vaigu,
Un sirdīm vientulīgām zemes tumsā aiznes
Ar vāru smaržu debess puķi maigu.

Slid cauri tumsai tava gaisma rēnā,
Un es kā apmulsusi veņos pretī tai.
Man vairāk nevajag — es ieslīdu tās ēnā
Un ticu sapnim, tev un pasakai.

SALOMĒS DEJA

Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību

Dziesmā vārdi atgādā, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību

Tu, mūsdienu cilvēks, kas vārdus šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību

Ki mūsdienu cilvēks, kas vārdus šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību

Tu, mūsdienu cilvēks, kas vārdus šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību
Mēs dziedām tās vārdus, kas mums šeit atgādā
Mūsu dzīvību, mūsu dzīvību, mūsu dzīvību

**Bet cilvēkam, kas tanī naktī
pret debesīm pacēla seju,
Bij jāsadeg kaislīgu ilgu un mūžīgas
skaidrības slāpēs.**

GAISMA

200
Ka apole...
Da...
Ar...

200
Ka...
Da...
Ar...

200
Ka...
Da...
Ar...

SALOMES DEJĀ

Man neslāpst vīna vairs, kas kūšā zelta kausos,
Skan skarbi melodijas, kas visapkārt līst.
Es veļos naktī, padebešos gausos,
Un atkal jau tai svešā balsī klausos,
Kas šurp kā vējš no tāliem kalniem klīst.

Dreb viegli ciprese. Krīt ēna ceļam pāri,
Kā zeltains topazs mēness gaismu šķiež.
Liec rasains zieds pret zemi galvu vāri,
Bet manī nemiers mostas, rokas sniedzās kāri
To tvert, kas vienīgais man ceļu griež.

Tu, nepazīstamais, kas visus pišļos lādi,
Pēc tevis vienīgā man asins sauc un salkst.
Lai lāpas augsti ceļ! Lai atskan bungu dārdi!
Nu, praviet svešais, savu seju rādi,
Mans skats kā odze tevi sadzelt alkst.

Ā! Nu tu parādies... Svešs Dievs nāk līdz ar tevi,
Kas reizē jāmīl, reizē jānīst man.
Jel atstāj to! Tev došu visu sevi
Par to, ka jaunus sapņus manām naktīm devi,
Jo mīlu tevi, — tevi, Johanan.

Tu novērsies. Tu lāstam pacel roku...
Bet tavam spēkam pretī celsies mans!
Tu liec, lai sevi es līdz pašai zemei loku,
Tu liec man izjust tūkstoš rūgtu moku,
Bet burvju loks slēdz tevi nemanāms.

Ko vairies, Johanān — tev cita ceļa nava —
Sedz manus plecus viegli vizmains zīds...
Tu vaigu novērsīsi drīz no Dieva sava,
Un visa mūžība un visa dzīve tava
Būs manās rokās, jauns kad ausīs rīts.

Tu atkāpies? Lai šķēpi slēdz tev ceļu,
Jo tevi skūpstīt vēlos, Johanān!
Ne vīnu zelta kausā noliecos un smeļu,
Bet savas lūpas tavām pretī ceļu,
Kas smaidīt, runāt drīkst vairs tikai man.

Tu gaŗām vērsies tālu, vēsu smaidu,
Un tomēr piederēt tev būs reiz Salomei!
Ko es vairs vilcinos? Ko šaubos vēl un gaidu?
Es savu mīlestību vērsīšu par naidu,
Un tu nu pretī savai nāvei ej.

— Hei, tetrarch varenais, es pildīšu, ko lūdzi —
Tev dejos Salome šo reizi vienīgo.
Šķeļ mēness mākonī ar asu zelta dūci
Un augsti debesīs griež kvēlu, dziļu brūci,
No kuŗas gaisma līst pār deju mūžīgo.

Ņirb smiltīs soļi, baiga gaisma sejā
Un lāsta zīme atspīd Salomei.
Lai visu zaudētu, viss jāiegūst šai dejā,
Tā ātrā virpulī slīd nāves lejā,
Kas siltu asins straumi jāpielej.

Krīt plīvurs septītais, un tetrarchs apburts smaida
Un ilgu skatu vēŗsas princesē.
Klust vergu bars un mēmās bailēs gaida,
Kas ir gan tas, kas valdnieku tā baida,
Ka pēkšņās šausmās vaigs tam nobālē?

— Tu zvērēji dot visu man, ko vēlos,
Nu, valdniek varenais, ir laiks to piepildīt!
Es kājas noāvu, tev vienam deļot cēļos,
Un plecus iesvaidīt sev dārgas eļļas smēļos, —
Lai Johanana galvu vergs man sniedz tūļīt!

Dreb mēness asiņains, smok vējš un elpot grūti,
Un vīru pieres sviedru lāses klāj.
Smags vairs spiež tetrarcham kā asās sāpēs krūti,
Sāp dziļi Salomei vēl glāsti neiegūti,
Kad pienāk vergs un mēmi galvu māj...

Nu tas ir piepildīts. — uz šķīvja sudrabota
Sniedz moris Johanana galvu Salomei.
Daudz dārgāka kā karaļvalsts vai rota
Nu galva šī, kas viņai vienai dota,
Dus lūpām klusām plaukstās princesei.

— Tu mani nolādēji, nicināji, nīdi,
Tavs Dievs bij varenāks kā manas mīļas spēks
Es tevi iegūt ilgojos kaut brīdi,
Tu tuvāk nepienāci man ne īsu sprīdi,
Jo mani uzlūkot tev bija nāves grēks.

Bet ne tavs Dievs, ne visu svēto vara,
No manām rokām tevi izglābs vairs.
Nu tevi apņem nakts, bezgala gaŗa,
Ne mīļa vairs, ne naidš tev sāpes dara, —
Un svētā lūpas skūpstš klāj ilgs un kairs.

MŪŽIGAIS JŪDASS

Zem pēdām smiltis deg tam trakās uguns liesmās,
Un acīs iekaisušās ārprāts kvēl un bailes.
Viss simtreiz jāizjūt — no jauna sāpes ciestās,
No jauna soļi jāmin takās, kādreiz ietās,
Kur galā nāve māj un krustu kailās smailes.

Ar mēlēm zeltainām smags negaiss smiltis laiza,
Sviež gaismu sejā tam, kas baidās to un ienīst,
Kam šakals ceļu griež un klēpi never aiza,
No dienu mokām miegs vairs neatraisa,
No rokām asins list, bet rētas nesadzīst.

Te pēkšņi — klusums. Negaiss trakot stājas,
Starp palmām vientulīgām pamirdz gaisma rēna.
Virš sastingst ārprātā. Speŗ soli, ļodzās kājas,
No smiltīm augšup celt grib lūdzot rokas vājas,
Bet rīmties liek tam balss, kas gaismā atskan lēna:

— Kam moki sevi, Jūdass, labo brāli,
Mēs bijām tuvi, kļuvām atkal tāli.
Tavs skūpstis man vairāk sāp kā naglu zīmes delnās,
Daudz vairāk vēl kā tev šis naktis melnās.
Tavs liktens — sadegt trako šaubu mokās,
Mans — sevi atdot sava Tēva rokās.

Pirkstiem iurbies dziļi smilti mitrā un aukstā,
Sirdī kā atvērtu brūci, kas pārpilna vainas un moku,
Seju ar aizvērtiem plakstiem paslēpis trīsošā plaukstā,
Cilvēks, kas pārdevis sevi, runāja ar savu Dievu:

— Jel nerādies! Jel projām aizgriez vaigu,
Man tāpat diezgan moku jāizcieš.
Vai zini tu, cik drausmu un cik baigu
Tavs krusts pār mani savu ēnu sviež?

Mēs bijām divpadsmit. Es biju viens starp citiem,
Jo ticēju Tev vairāk nekā tie.
Man tādēļ vajadzēja pirmam būt starp visiem,
Bet tuvāki Tev bija pārējie.

Tais mokās, kuņas Tava miesa cieta,
Par Tevi vienmēr biju mierā mirt,
Bet vienmēr pēdējā pie tevis bij man vieta,
Bij citiem vienpadsmit no tevis mani šķirt.

Es dziļāk mīlēju. Es kvēlāk ticēt spēju.
Bet esmu cilvēks. Tādēļ nāca gals.
Vairs Tevī sava Dieva neredzēju,
Un sveša kļuva pēkšņi Tava balss.

Un tad es sapratu — ar mani nu ir galā,
Jo dzīvot nozīmēja ticēt Tev.
Es biju izstumts dzīves ceļa malā
Un nevarēju palīdzēt vairs sev.

Un tad — — tas skūpst, ko tanī naktī baigā
Tev sniedzu, lāpām kvēpos liesmojot,
Kungs, nedrīkstēja iecirst Tavā vaigā
To zīmi, kam bij nāvei Tevi dot.

Nē — ticēt atkal vēlējos kā senāk,
Un tādēļ jānotiek bij brīnumam.
Tev bij tik jāpamāj, lai pūlis tuvāk nenāk,
Un atkal Dievs Tu būtu bijis man.

Bet — ko Tu izdarīji! Kungs, jel esi žēlīgs!
Tu sevi nāvei ļāvi, mani mūža lāstam.
Skūpsts, ilgās sniegts, tā kļuva dziļi grēcīgs,
Un sākums ciešanu un visu moku stāstam.

Bezgala ciešanām vaigā, ērkšķiem pāršķeltu pieri,
Dievs un reizē pats cilvēks, pārcietis cilvēka mokas,
Pārcietis mīlu un naidu, naglu cirtieniem delnās,
Pāri cilvēkam smiltīs lūgdamies pacēla rokas:

— Ja vari — piedod, Jūdass, labo brāli,
Mēs kādreiz bijām, neesam vairs tāli.
Es vilos cilvēkos, tu — manī, sāpēs trakās,
Bet vainīgas bij tavas acis aklās,
Kas neredzēja smaida manā vaigā,
Kad savā ceļā gāju, pēdējā un baigā.
Nav spēka ticību man tavā sirdī viest,
Nav spēka tādēļ ļaut tev rimties ciest. —

LŪGUMS UGUNIJ

Uguns nežēlīgā,
Uguns bargā,
Savā apskāvienā
Liesmainā un skarbā,
Pelņus rudos,
Baltās sapņu tāsis,
Priedes zara
Smagās sveķu lāsis,
Dzīvās miesas
Čūlas trulās,
Karsto elpu
Zaļu zaru sulās, —
Uguns, sargātāja,
Uguns, labā,
Savas nebeidzamās kvēles
Mūžam gaišās oglēs glabā!

UGUNS ATNEŠANA

Tik vien tik, kā dzirksteli vienu no uguns, kas sildīja
Dievus,
Lai iegūtu saltajai zemei, ko durstīja lāstekas bālās,
Reiz Prometejs spītīgu pieri un aukstumā trīsošiem
pirkstiem
No zemes līdz Olimpam tālam pār klintīm sev mēroja ceļu.
Kā trauslu un vārīgu putnu, kas projām var laisties ik
brīdi,
Tā satvēris dzirksteli vienu, kas lemta tik augstajiem
Dieviem,
No dusmību pārkoņa bēgdams un slepus sev aiznezdams
līdz
Vislielāko dārgumu zvēram un cilvēkam, putnam un puķei,
Pār tuksnešiem staigājiem un jūrām pie cilvēkiem Prometejs
steidzās.
Un visur, kur pelēko zemi un klintsradzēm galotnes kailās
Tas steigā ar brīnišķo nastu kaut pirkstgaliem aizkāra
skrejot,
Tur uzplauka svelmainas liesmas kā sveši un brīnišķi ziedi,
Par tēraudu kveldējot dzelzi un sidrabu kausējot klintīs.
No ūdeņiem pacēlās migla un liesmas pār sausajiem
mežiem.
Un smiltāji liesie ar pelniem drīz sajaucās auglīgā zemē,
Lai barotu stiegrainās saknes, kam turēt lemts smilšainos
pirkstos
Gan labības stiebru, gan puķi, gan ozola vareno stumbru.
Un drīzi vien pavardos zemos ap briežu un mežcūku
gurniem,
Kā jautrā un priecīgā spēlē jau locījās svelmainās mēles,
Un vakaros vēlos un naktīs, kad saule prom aizgriezta
vaigu,
Tās sidīja rokas un sānus, kā vīriem, tā sievietēm un
bērniem.
Bet dusmību ugunīm trakām, ko izjuta apzagtie Dievi,
Vairs Prometejs nespēja izbēgt, līdz beidzot reiz jāļauj tam
bija,

Lai Dievu visspēcīgās rokas to piekaļ pie saltajām klintīm,
Kur ērgļi tam plosīja iekšas un skrandainas meta tās jūpā.
Nu sāpes, ko reiz tas tik kaisli bij apsveicis, satverot
liesmas,

Un, kailajās rokās tās nesot, ar gaviļēm tuvojies zemei
Ar simtreiz vēl skaudrāku spēku tam sakaltas turēja rokas
Un ļāva, lai Dievi to aizmirst un cilvēki pamet pie
klintīm. —

Par trūdiem bij kļuvušas ciltis un akmeņi stinguši koki,
Kam kādreiz pa plaukstošiem zariem bij spraukušās
spēkpilnas sulas,
Un liesmas pār pasauli veco jau simtreiz bij klājušās pāri,
Bet Prometejs saistīts vēl vienmēr ne dzīvot vairs spēja, ne
nomirt.

Tad reiz kādā negaisa naktī, kad dunēja debess un kalni,
Un klintis kā irdenu smilti ar ugunīm skaldīja zibens,
No mākoņa izšāvās liesma un apvijās smagajām važām,
Kas gadu simteņiem ilgi jau graizīja varoņa miesas. —
Un tai pašā brīdī kā skaidas tās sakrita pelnos, un vēji
Tos aukainā virpulī tālu pār tuksnešiem aizsvieda pāri,
Bet liesmās kā degoša lāpa pret debesīm Prometejs cēlās,
Un tumsai bij jāpieveŗ plaksti un ļaunumam jāsaļimst
dūksti,

Bet cilvēkam, kas tanī naktī pret debesīm pacēla seju,
Bij jāsadeg kaislīgu ilgu un mūžīgas skaidrības slāpēs. —

MEŽA UGUNSGRĒKS

Starp pelniem vēsajiem un apkvēpušām šķilām
Vēl pāris ogles baltās sūnās gail.
Vai tām gan gaišāk liesmu iedegt bail
Un drosmes nav klāt priežu ēnām zillām
To gaismu pāri, kas trīs vējā bikla
Un lēni dziest, kad migla ceļas mikla?

Kā zelta vāveres, lai liesmas sviežas zaros
Un dziļi nagiem brūno mizu šķeļ!
Lai ceļas vējš un aizvien tālāk veļ
Prom dūmus sīvos, zvērus aiztrenc baros,
Kur ezers sastindzis veļ pretī pieri bālu,
Un ēnas tramīgās zib virsmai pāri tālu.

Dim zeme cietā. Gaiss trīs karstās elsās,
Un augstu gaisā liesmu asins šļāc.
Ne lietus valgs, ne purvs tās nenomāc,
Tik sveķi smaržīgie no priežu stumbriem lās,
Un pāri ezeram bēg, asas elpas vajāts,
Zvērs slapju spalvu, vienās putās sajāts.

Te stumbrs varens, spītīgs vēja pūtīm,
Ar baigu kaucienu pret zemi galvu liec
Un trakā spēkā to kā lāpu triec
Pret vējā elsojošām mežezera krūtīm,
To tumšo spēku, kas tur tvīcis briezdamš,
Kā vilni varenu pār uguns jūru sviezdams.

Šļāc ūdens zaļgans, ezers ceļas krastos,
Un pāri mežiem sīvi dūmi briest.
Vēl zelta vāvere grib savu elpu sviest
Kā spožus ciekurus un sūnās iedegt tos,
Bet vilnis, atpakaļ uz savu krastu steigdam,
Slīd zariem pāri, uguns spēku veikdam.

Viss lēni rimstas. Iztrīs liesma sāpēs,
Un putni izbiedēti kroplos zaros sēd.
Vējš naksnīgs skumju pelnu dvašu vēd,
Un ezerā zvērs purnu iemērc slāpēs.
Tik tīreļklajumā, kam pāri liecas mēness,
Kā melni naktstauriņi lido ogļu plēnes.

RUDZU MAIZE

Istabā zemā un siltā, kur sapīcis kaktā kvern pavards,
Turēdams zemajos plecās sev katlus no gaismas līdz
gaismai,

Stūrī pie mūrīša siltā rūgst, pārsegta linautu baltu,
Maize, kas iejaukta vakar no svaigajiem šāgada rudziem.
Lielajai, karstajai krāsniņ drīz pavērsies kārīgās lūpas,
Aprijot vienu pēc otra astoņus gludenus klaipus,
Kuņiem virs mugurām spožām būs cirtusi saimnieces roka
Astoņus vienādi gludus un vienādi svētīgus krustus.
Kamēr nu meitas vēl paveiks mājas un laidara soli,
Putra vārīsies balta saimei un tupeņi cūkām,
Tik ilgi bērzišķilu elpa un sērmūkšļa sārtumā ogles
Segs savu svētīgo elpu kā līgavas rokas pār klaipiem.
Un kad jau krēslojot sāks lauki un vīri nāks trokšņainiem
soļiem

Nomazgāt sviedrainās miesas un sagaidīt vakara mieru,
Saimniece rindos uz sola kā telītes mugurām brūnām
Pirmos astoņus klaipus no šāgada kūluma dižā. —
Silteniem garaiņiem kūpot kā smaržzālēm svešām un
dārgām,

Krūtīm sev pieglaužot cieši klaipa miltainos sānus,
Kur vēl kā brīnišķa sakta ir redzama kļavlapa rudā,
Saimnieks liks iestīgt līdz spalām naža asmenim gludam,
Nogriežot vienu pēc otras mīkstās un kūpošās šķēles.
Un kamēr rokas kā glāstā trieps zeltaino sviestu uz maizes.
Kur tas ar straumītēm sīkām siltumā tecēs gar pirkstiem,
Klusumā pievērtām lūpām teiks dziļākā bijībā sirdis:

— Mūsu dienišķo maizi dodī mums šodien!

RUDENS DZĪRĀS

Apāvos pastalas jaunās un villaini apmetos pleciem,
Kas bija slēpusies dziļi zem audekliem māmuļas lādē,
Rātņi tad pieglaudu galvu un namdurvis pievēru klusām —
Rudens bij lūdzis, lai nāku sērst lielajās septembrā dzīrās!

Nezinu, kas bija klājis tik krāšņu un raženu galdu,
Sniedzās no pagalma mana tas pāri līdz tālajam mežam,
Apklāts ar lapkriša segu un izrotāts rugāju bārkstīm,
Tik tikko noturēt spēja tas diženās gardumu kaudzes.
Pieglaudis kļavlapu vaigam kā vijoli rūsgani sārta,
Mūzikants ziemelis zarā jau paklusām skandēja stīgas,
Gaidīdams brīdi, kad mesties pār klajumu aukainā dejā.
Bērza zars, greznojies zeltā, man noliecās, pavērdams
vārtus,

Dālijas košajos brunčos kur sniedzās pār taciņu šauro,
Kas mani aizveda dziļi zem vectēva ābelēm sirmām.
Paukšķēdams nokrita ābols, sārts piesilis rāmajā saulē,
Ilgi un cieši kā skūpstā to alkaini pieglauda lūpām,
Jūtot kā smaržo un dzirkstī tam asinis kodiēna rētā. —
Plūmju koks, pārsedzis pleciem sev mēju un ēnainu sagšu,
Pasniedza pretī man grozu, kas pilns bija tumšajiem
augļiem,

Cits bija saspraudis zaros sev dzeltenas dzintara lāsis,
Asaras šķīstās un valgās, ko šķirdamās lējusi saule.
Tveicīgi smaržoja medus, pilns liepziedu saldenās elpas,
Glabādams pļavas un dārzus un vasaru vēl savās šūnās.

Izgāju ārā uz ceļa un iegriezos vecajā rijā,
Dūmos kur apkvēpis smaržīgs, mīksts, tveicīgs un rožains
kā mākons
Karājās augstu virs galvas prāvs šķīnķis zem tumšajām
sijām.

Sārtu un sulīgu šķēli es paņēmu kārumam līdzī
Un tad pa dižceļu plato uz tīrumu aizsteidzos žigli.
Smagas un pelēkas vagas kā upes man tecēja pretī,
Laukmalā trīsošu liesmu blāvs ugunskurs šūpoja vējā,
Glabādams zeltainas ogles zem biezajiem, karstajiem
pelniem.

Nometos ceļos un ļāvu, lai rokas ceļ velēnu smago,
Dziļi kur leknajā mālā, kā oļi tik balti un gludi,
Dusēja raženos pulkos jau tupeņi smilšainiem vaigiem.
Un kad kā pūpēžus mīkstus tos izrausa ārā no pelniem,
Ļaujot, lai ogļainā miza cērt sūrūmu vieglu uz mēses,
Noglaudu saliekto muguru vagai, kas slēpj savā klēpī
Tik daudz vēl kārumu gardu, ka nerimties mūžīgām
dzīrām.

Gušņas man iekērās svārkos, un rugāji liecās zem pēdām,
Pārlēcu grāvi kad plato, kur statīnos saslieti kvieši
Kuplās un līganās galvas bij liekuši dziļi kā lūgšnā,
Ļaujot, lai vakara saule lej pāri tiem mirdzumu svēto.
Dziļi sev iekļāvu krūtīs tad zemes un brieduma smaržu,
Kamēr pa plaukstām vēl vētīju smagos un zeltainos
graudus,
Jūtot jau tagad tos gardus kā plāceni drupeno, saldo.

Ilgi un tāli es gāju pār lauku starp līganiem statiem,
Kamēr man iznāca pretī no zilganās pamales meži.
Kāzenes, tumšas kā ogles, pa pazarēm šūpojās ceros,
Riekstu koks čemurus zaļos man vēlīgi nolieca pāri,
Un es kā apmāta vēros, kur barvikas dusēja sūnās,
Apslēpjot brūnganos plecus zem ēnām un vītušām lapām.
Priecīgi apiņi lazdām ap smuidrajiem vidukļiem tinās,
Un mani apskāva pēkšņi kāds vītenis biezoknī šmaugi.
Apvija pieri tas vēsu un rūgti reibīgu glāstu,
Vieglu kā dienvidus vēsmu, tik smagu kā slepenu grēku,

S A T U R S

I

Biedinājums (1942)	7
Gājēja dziesma (1942)	8
Dzīvībai (1940)	9
Straume (1940)	10
Mirkļa spožums (1942)	11
Nemiers (1940)	12
Sev (1938)	13
Atzišanās (1942)	14
Sonets (1942)	15
Drudzis (1942)	16
Smilšu viesulis (1942)	17
Miers (1942)	18
Atteikšanās (1942)	19
Nojauta (1942)	20
Mierinājums (1942)	21
Veļu upe (1942)	22
Smiltis (1942)	23

II

Burvība (1942)	27
Tālums (1940)	28
Lāsts (1942)	30
Zvaigznes (1942)	30
Minējums (1941)	31
Pie jūras (1939)	33
Pāri (1940)	33
Vēlēšanās (1942)	34
Viņā pusē (1940)	35
Skaļums (1942)	36
Bailes (1942)	37
Šķīroties (1942)	38
Nakts un līlijas (1942)	39
Tuvums (1942)	40

III

Legenda par svēto Juri (1938)	43
Vilnis (1942)	44
Dziesma par bērzu (1938)	45
Melodija (1940)	46

Kādā vakarā (1940)	47
Brīnumš (1941)	48
Nepaliec (1941)	49
Vājā brīdī (1942)	50
Ēna (1942)	51
Mocītājs (1942)	52
Pārvērtība (1942)	53
Ciņa (1942)	54
Vilšanās (1942)	55
Kauss (1942)	56
Koks (1942)	57
Klusumā (1942)	58
Aizgājējs (1942)	59

IV

Dziesma (1942)	63
Priekš (1942)	64
Tornis (1937)	65
Ceļā (1942)	66
Ciet klusu (1939)	67
Lietū (1940)	68
Atvadoties (1941)	69
Mirkļis (1938)	70
Reznācija (1940)	71
Ābeles sapnis (1942)	72
Jāņu nakts (1942)	73
Mēnesnīca (1942)	74
Variācija uz vienas stīgas (1942)	75
Gaisma (1942)	76

V

Salomes deja (1940)	79
Mūžīgais Jūdass (1940)	82
Lūgums ugunij (1941)	85
Uguns atnešana (1941)	86
Meža ugunšgrēks (1941)	88
Rudzu maize (1941)	90
Rudens dzīrās (1942)	91

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309092347

